

Filozofija za otroke

Pripravi: Robert Petrovič

Naslov	Mnenje in znanje
Neposredni cilji	Učenci ločijo resnične od neresničnih sodb, poskušajo odkriti pomen resnice. Skozi to temo spoznajo praznoverja, stereotipe, predsodke. Spoznajo utemeljevanje kot proces iskanja razlogov, uvidijo, da je racionalna misel takšna, da se jo da utemeljiti, pri čemer se utemeljuje z logičnimi razlogi ali izkustvom; prav tako iz stališč izpeljujejo posledice.
Didaktična naloga	Zastavimo si vprašanja o tem, kako upravičujemo svoja prepričanja in kako ločujemo med dobrim in slabim dokazom.

POTEK URE:

1. Priprava:
  - a. Natisnite pripravo (opcija)
  - b. Papir in pisalo
2. Pogovor
3. Naloga
4. Uvidi, refleksija o vsebini in poteku pogovora.

ZAČETEK

5. Poveste, da se bomo pogovarjali o razliki med mnenjem, znanjem in dejstvi.
6. Navodila za učence:
  - a. Poslušajo vprašanja.
  - b. Razmišljajo.
  - c. Če želijo, dvignejo roko in, ko dobijo besedo, povedo svoje mnenje.

Vprašanja so opcijska in okvirna. Izbor naredite sami oziroma se zanje odločate glede na vsebinski potek pogovora.

Kratka uvodna diskusija:

Kakšna je razlika med mnenjem, znanjem in dejstvom?

Znánje je skupek urejenih informacij, ki privedejo do razumevanja. Slovar slovenskega knjižnega jezika znanje določa kot celoto podatkov, ki si jih kdo vtisne v zavest z učenjem, študijem in kot celoto znanih, ugotovljenih podatkov o stvarnosti.

Dejstvo je nekaj, za čimer stojijo dokazi. Lahko jih natančno opišemo in celo več ljudi jih lahko neodvisno preveri. Dejstvo je nekaj kar dejansko obstaja ali se je dejansko zgodilo.

Na primer to, da je Slovenija postala samostojna država 25. junija 1991, je dejstvo. To lahko preveri vsak in sicer tako, da pogleda Deklaracijo o neodvisnosti Slovenije. Na njem je datum – uganili ste – 25. junij 1991. Za dejstva je značilno tudi, da jih ne moremo spremeniti.

Mnenje je, za razliko od dejstva, osebna sodba, ki bazira na dejstvih. Ustvariti si mnenje pomeni z dobrim namenom poskusiti priti do razumnega zaključka, na podlagi dejstev. Mnenje je prikaz lastnosti, stanja česa glede na lastno védenje, poznavanje.

Naloga:

Napišite tri stvari, ki jih veste. Za vsako trditev napišite (razlog), zakaj mislite, da je resnična. Označite tisto trditev, za katero menite, da je najmanj sporna. S sosedom izmenjajta seznama in se o tem pogovorita.

Prosimo nekaj prostovoljcev, da svoje najmočnejše trditve zapišejo na tablo. Za vsako od trditev povprašajte razred, če lahko navedejo nekaj dobrih razlogov, zakaj bi to prepričanje lahko bilo resnično.

Primer:

Trditev je: »Naš učitelj je robot.«

Povprašajte učence, kako vedo, da je ta trditev resnična ali neresnična.

Je to lahko zgolj njihovo mnenje ali gre za dejansko znanje?

Zakaj vedo, da je resnično in ne gre zgolj za mnenje?

Vprašanja (nadaljnji predlogi)

Kaj je mnenje? Navedite kakšen primer.

Kaj je znanje? Navedite kakšen primer.

Kaj je dejstvo? Navedite kakšen primer.

Kako ugotovimo, da nekdo izraža mnenje in ne znanja?

Kako vemo, da je nekaj res?

Ali je to, kar vidimo, slišimo, otipamo ... vedno resnično? (Primer: optične in geometrijske prevare)

Ali lahko mnenje spremenimo v znanje? Zakaj?/Zakaj ne?

Ali se za tisto, kar imamo za znanje (vednost), lahko izkaže, da je bilo zgolj mnenje?

Če ne veste, koliko je ura, lahko vprašate sošolca. Če vam reče: »Mislim, da je še pet minut do zvonjenja,« ali je to mnenje ali znanje? Kako bi to preverili?

Drugo gradivo

- Addington, Dustyn. *Beliefs and Evidence*, <http://depts.washington.edu/nwcenter/lessonplans/beliefs-and-evidence/> (2.8.2017).
- Portal BOS - Slovanske in besedilne zbirke, <http://bos.zrc-sazu.si/> (2.8.2017).

Internetni / knjižni kotiček za učence

- Brenifier, Oscar (2007). *Kaj pomeni živeti skupaj?* Tehniška založba Slovenije: Ljubljana.
- Labbé, Brigitte & Puech, Michel (2005). *Filozalogajčki*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Klampfer, Friderik (2003). *Etiški pojmovnik za mlade*. Zbirka Pojmovniki, knj. 3. Maribor: Aristej.
- Bennett, J. William (2001). *Moralne vrednote za mlade: zgodbe, ki pomagajo oblikovati lastni svet vrednot*. Tržič: Učila.
- Kos, Gaja (2012). *Rizibizi in laž*. Murska Sobota: Ajda.
- Vezjak, Boris (2015). *Ali je to zmota?*. Maribor: Aristej
- Milčinski, Fran (2008). *Laž in njen ženin*. Ljubljana: Založba Sanje.
- Hub, Ulrich (2017). *Lisice ne lažejo*. Celje: Celjska Mohorjeva družba
- Moost, Nele (2002). *Čista resnica ali Izmišljije za vsako priložnost*. Ljubljana: Kres.

	<ul style="list-style-type: none"> - Gombač, Žiga (2017). <i>Črno belo</i>. Dob pri Domžalah: Miš. - Kraljič, Helena (2013). <i>Kako raste laž</i>. Jezero: Morfem. - Koranter, Sonja (2014). <i>(Laž): lažnivček Nacek</i>. Ljubljana: Alba. - Brenifier, Oscar (2007). <i>Kaj pomeni vedeti?</i>. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
<p>Internetni / knjižni kotiček za učitelje</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uporabite tudi spremna navodila za učitelje - Učilnica, http://ucilnica.zofijini.net/ (2.8.2017). - FZO na SIO – FZO v sklopu slovenskega izobraževalnega omrežja (2.8.2017). - Richard Paul (1996). <i>Critical Thinking and the State of Education Today</i>. Inquiry: Critical Thinking Across the Disciplines; Winter 1996, Vol. XVI, št. 2). - Richard Paul & Linda Elder (2001): <i>Critical Thinking: tools for taking charge of your learning and your life</i>. New Jersey: Prentice Hall. - Markič, Olga (2000). <i>Logiški pojmovnih za mlade</i>. Šentilj: Aristej. - Šuster, Danilo (1998). <i>Moč argumenta: logika in kritično razmišljanje</i>. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru - Šimenc, Marjan 2006: <i>Didaktika filozofije</i>. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za filozofijo, Ljubljana - Hladnik, Alenka; Šimenc, Marjan etc. (2008). <i>Šola, mišljenje in filozofija: filozofija za otroke in kritično mišljenje</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut. - <i>Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah</i> (2005); prevod in priredba Alenka Elena Begant. Ljubljana: DZS. - Ben Jelloun, Tahar (1999). <i>Kako sem hčerki razložil rasizem</i>. Ljubljana: Urad za mladino Republike Slovenije.